

Undertecknad har fått i uppdrag att se över följande beslut fattat i Barn- och utbildningsnämnden 2009-04-22

§ 58 Verksamhetsplanering 2010-2012 och årsbudget 2019 Dnr 09BUN67, 041.

Bakgrund

Barn- och utbildningsnämnden beslutade **2009-04-22** att den besparing som skulle genomföras inom förskolan skulle göras genom neddragning av barnskötartjänster. Vid uppkomna barnskötaryrkanser framöver skulle dessa i första hand ersättas med förskollärare om vakansen gäller längre tid än 14 dagar och vid månadsanställningar. Syftet var att på sikt ska endast förskollärare vara anställda i förskolan.

Barn- och utbildningsnämnden beslutade att erbjuda 30 barnskötare validering och utbildning till förskollärare med lokal behörighet i syfte att utöka pedagogisk personal i enlighet med nationella krav på behörighet och ansvar.

Vårterminen 2018 framställde kommunal en begäran om att ovanstående beslut skulle rivas upp. Eftersom det inte fattats något nationellt avgörande avseende reviderad Läroplan för förskolan beslutade Barn och utbildningsnämnden **2018-05-09** (Dnr 18BUN162) att återkomma med ärendet när beslut fattats av Regeringen om en reviderad Läroplan för förskolan.

Undervisning i förskolan en kunskapsöversikt

I rapporten "Undervisning i förskolan en kunskapsöversikt", som publicerats av Skolverket i april 2018, tolkas bland annat texten enligt följande:

Att det är förskolornas uppgift att forma en lärmiljö av hög kvalitet där barnen kan skapa förståelse för sig själva och olika fenomen i omvärlden. Förskollärarna ska leda de målstyrda processerna så att läroplanens mål och intentioner uppfylls. De har ansvar för det pedagogiska innehållet och att det målinriktade arbetet främjar varje barns lärande och utveckling. För att kunna göra detta krävs och insikter som sträcker sig över många innehållsområden.

Nationella styrdokument

Skollagen

I Skollag(2010:800) 1 kap. §3, gällande från och med 1 juli 2011, skrivs följande:

- *undervisning: är sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden och*
- *utbildning: den verksamhet inom vilken undervisning sker utifrån bestämda mål(SFS 2017:570*

Vidare skrivs det i Skollagen 2 kap.§13, §14 under rubriken Lärare och förskollärare, vilka som får undervisa i skolväsendet

§13 Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vad som krävs för att vara behörig att bedriva undervisning inom skolväsendet.

Regeringen får även meddela föreskrifter om undantag från kravet på legitimation och behörighet för sådana speciallärare och specialpedagoger som är anställda som lärare i grundsärskolan, specialskolan, gymnasiesärskolan eller särskild utbildning för vuxna

§14 Utöver lärare eller förskollärare som avses i 13§ får det i undervisningen i fritidshemmet och förskolan finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas eller barnens utveckling och lärande främjas.

Läroplan för förskolan

I den reviderade Läroplan för förskolan som träder i kraft 1 juli 2019 skrivs följande om undervisning under rubriken Förskolans uppdrag.(sid7)

”I utbildningen ingår undervisning. Undervisning innebär att stimulera och utmana barnen med läroplanens mål som utgångspunkt och riktning, och syftar till utveckling och lärande hos barnen. Undervisningen ska utgå från ett innehåll som är planerat eller uppstår spontant eftersom barns utveckling och lärande sker hela tiden. Förskollärare ska ansvara för det pedagogiska innehållet i undervisningen och för att det målinriktade arbetet främjar barns utveckling och lärande. Förskollärare har därmed ett särskilt ansvar i utbildningen som arbetslaget genomför gemensamt. I undervisningen medverkar även andra i arbetslaget, t.ex. barnskötare, till att främja barns utveckling och lärande.”

Vidare skrivs följande i kapitel 2. Mål och riktlinjer. (sid12)

”Målen anger inriktningen på utbildningen i förskolan och därmed den förväntade kvalitetsutvecklingen i utbildningen samt hur denna bidrar till varje barns utveckling och lärande. Riktlinjerna anger förskollärares ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen i läroplanen.

***Riktlinjerna** anger också uppdraget för var och en i arbetslaget, där förskollärare, barnskötare och annan personal kan ingå, att erbjuda varje barn en trygg omsorg samt främja alla barns utveckling och lärande.*

Alla som arbetar i förskolan ska följa de normer och värden som förskolans läroplan anger och bidra till att genomföra förskolans uppdrag.”

Under kapitlet Mål och riktlinjer har det lyfts in en ny rubrik (sid19)

2.7 FÖRSKOLLÄRARES ANSVAR I UNDERVISNINGEN

Undervisningen i förskolan ska ske under ledning av förskollärare och syfta till barns utveckling och lärande genom inhämtande och utvecklande av kunskaper och värden. Förskollärare ska leda de målstyrda processerna och i undervisningen ansvara för att

- omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet,
- planering och genomförande utgår från läroplanen och från det kunnande och de erfarenheter som barnen tidigare har tillägnat sig,
- spontant uppkomna aktiviteter och intressen, vardagliga aktiviteter och rutiner i förskolan blir en del av undervisningen, och
- utveckla pedagogiskt innehåll och miljöer som inspirerar till utveckling och lärande och som utmanar och stimulerar barnens intresse och nyfikenhet samt håller kvar deras uppmärksamhet.

På skolverkets hemsida skrivs följande förtydligande kring läroplanstexterna

En nyhet i Lpfö 18 är skrivningarna om förskollärares ansvar i undervisningen. Det står att ”Förskollärare ansvarar för att de målstyrda processerna, som syftar till utveckling och lärande, bedrivs i enlighet med läroplanens mål och intentioner.” Skrivningarna finns i del 1 under rubriken Helhetssyn samt i ett helt nytt avsnitt, 2.7 Förskollärares ansvar. Skrivningarna förutsätter att det finns förskollärare som har det pedagogiska ansvaret på förskolan. Det är huvudmannen som har ansvar för att se till att det finns förskollärare som ansvarar för undervisningen i sådan omfattning att de nationella målen (Lpfö 18 och skollagens olika kapitel som gäller förskolan) kan uppfyllas.

Förskollärares, barnskötares och övrig personals roll i undervisningen

Ett utmärkande drag för förskolan är att personalen arbetar tillsammans i arbetslag. Förskollärare, barnskötare och övrig personal har alla sin kompetens och tillsammans ska man utmana och stimulera barnens utveckling och lärande. Det är förskolechefens/rektorns ansvar att organisera arbetet så att allas kompetens används på bästa sätt. I arbetslaget behöver det finnas breda kunskaper inom de områden som läroplanen behandlar. Alla kan inte kunna allt, men tillsammans kan man i arbetslaget ha den kunskap man behöver för att kunna utmana och stimulera barnen och ge dem möjlighet att utvecklas, förundras, leka och lära.

Förskollärarnas ansvar

Förskollärarna har ansvar för det pedagogiska innehållet i undervisningen och att leda undervisningen på ett sådant sätt att målen och intentionerna i läroplanen uppfylls. Barnskötarna och övrig personal i arbetslaget genomför undervisningen tillsammans med förskollärarna. Det står i skollagen att det måste finnas förskollärare i förskolan, men skollagen anger inte hur många förskollärare det måste finnas per enhet eller avdelning. Skrivningarna i förskolans läroplan utgår ifrån att det finns förskollärare, och att de ges förutsättningar att ansvara för undervisningen. Det är huvudmannens och förskolechefens/rektorns ansvar att se till att det finns förskollärare i sådan omfattning att de nationella målen kan uppfyllas, det vill säga de bestämmelser i skollagens olika kapitel som gäller förskolan samt både del 1 och del 2 i läroplanen.

Barnskötarnas och övrig personals roll

I förskolan arbetar många barnskötare. I skollagen är det formulerat som att det ”utöver förskollärare får finnas personal med sådan utbildning eller erfarenhet att barnens utveckling och lärande främjas, det kan till exempel vara barnskötare”. Inte heller här anges något antal, utan det är upp till varje huvudman och förskolechef/rektor att bedöma. Barnskötarna och övrig personal i arbetslaget genomför undervisningen tillsammans med förskollärarna. Det kan till exempel innebära att om förskolläraren har planerat att man ska jobba med vatten kan alla i arbetslaget hjälpas åt att visa barnen vattnets egenskaper, eller läsa böcker för barnen om ämnet. Det är då förskollärarens ansvar att planera för vilken undervisning som ska ske, hur den ska genomföras, vad den anknyter till i läroplanen, och så vidare, men arbetslaget kan genomföra undervisningen tillsammans.

Analys och förslag till beslut:

Enligt Skollagen är förskolan en del av utbildningen inom skolväsendet. Utbildning är den verksamhet inom vilken undervisning sker. Undervisningen är processer som sker under ledning av förskollärare och lärare. Endast den som är legitimerad och behörig får bedriva undervisning. Utöver lärare eller förskollärare får det i undervisningen i förskolan finnas annan personal med sådan utbildning eller erfarenhet att elevernas eller barnens utveckling och lärande främjas.

I läroplanstexten skrivs det om förskollärarens särskilda ansvar för måluppfyllelsen och planering av undervisningen och arbetslagets uppdrag för genomförandet. Förskolläraren SKA ansvara för undervisningen och i uppdragstexten skrivs det att arbetslaget gemensamt ska genomföra den av förskolläraren planerade undervisningen. I genomförandet medverkar även andra i arbetslaget t.ex. barnskötare till att främja barns utveckling och lärande.

Ur det perspektivet föreslår undertecknad följande beslut.

Rektor ska:

säkerställa att det i första hand finns förskollärare som kan bedriva undervisning i den utsträckning som krävs, i enlighet med skollagen. Utöver dessa kan rektor även anställa förskolepedagoger, barnskötare och/eller annan personal.

Elice Ökvist
För- och grundskolechef